Autor Guste Santini
Srijeda, 15 Svibanj 2002 10:31

Svojevremeno je uvedena tzv. ABCDE-a kojom se je ponderirala rizičnost aktive. Ukoliko je neki plasman, sukladno metodologiji, bio manje naplativ to se je taj dio odbijao od bilance uspjeha što je rezultiralo smanjenjem dobiti i manjom poreznom obvezom. Tada se je to smatralo značajnim i dobrim instrumentom koji će poboljšati stanje u bankarskom sistemu. Tada sam taj pristup nazvao «abeceda – karcinom hrvatskog bankarstva» (vidi: Ekonomska politika). Dijagnozu sam postavio temeljem učinaka koje je «abeceda» svojom implementacijom imala po bankaraski sistem. Naime, kao što je znano cijeli niz banaka i štedionica je zbog «abecede» otišao u stečaj i likvidaciju.

«Abeceda» je prenesena iz tržišnog gospodarstva u kojem je bio jasan odnos vjerovnik – dužnik. Drugim rječima, kriteriji naplativosti s obzirom na vremensku dimenziju je bio praćen i učinkovitošću sudskog sustava koje je primjereno sprovodio ugovorene klauzule između vjerovnika i dužnika. Kao što znamo i dandanas broj neriješenih sudskih spisa zabrinjava. Što više, stanje i broj neriješenih sudskih spisa smatra se izravnim uzročinkom mnogih problema. Upravo u tim i takvim uvjetima pokreće se «lavina» stečajeva, dolaska stranih banaka i bankarskih kriza. Prve (banke koje su otišle u stečaj, likvidaciju ili, ako su imale sreću, u sanaciju), na filozofiji prethodnih samoupravnih poslovnih kompozicija, podržavaju privrednu aktivnost tvrtki. Inozemen banke, bez obzira da li su novoosnovane ili su preuzele neku od domaćih banaka, suzdržavaju se od investiranja i financijske podrške tekuće proizvodnje tvrtkama i «okreću» se kreditiranju stanovništvu. Posljedica je poznata. Danas je nivo kreditne podrške privredi i stanovništvu gotovo izjednačen. Krajem 1994. godine na kunu kredita privredi stanovništvo je imalo tek 12,9 lipa kredita.

Za strane banke uvođenje «abecede» je imalo učinak poreznog kredita. Naime, otpisujući kredite od bilance uspjeha smanjila se je porezna osnovica i time je smanjen porez na dobit.

Sve u svemu eutanazija bankarskog sistema je bila učinkovita. Što više za banke koje su poslije prodane ispostavljen je račun poreznim obveznicima. Danas su otpisani krediti su od 1999 godine naovamo svake godine sve manji. Dosljedno tome povezna obveza je iz godine u godinu sve veća. O tome govore podaci. Rezerviranja za gubitke iznosili su od 1999. godine kako slijedi: 1898,4; 1298,6; 628,7 milijuna kuna dok je neto prihod iz poslovanja iznosio: 2717,1; 2728,0 i 2832,6 milijuna respektivno. Iz iznijetog slijedi da je dobit bila na približno istom nivou ali su se značajno smanjila rezerviranja za potencijalne gubitke. U cjeloj priči valja primjetiti da će se jednom otpisani krediti naplatiti i da će to biti izvanredni prihod zbog prethodno (nepotrebno) otpisanih potraživanja.

Danas se stvari mjenjaju ali promjene u još većoj mjeri odvajaju finacijsku od realne sfere. Sve postaje tako divergentno da nastavak tekukće politike (preuzete od prethodne vlasti) svakim danom usložnjavaju ionako složene odnose u procesu reprodukcije. Ostaje moj prijedlog o formiranju ekspernog tima kada je riječ o bankarstu glede uzroka njegovog današnjeg stanja jednako kao i potreba određenja koncepcije i strategije razvoja sa primjerenim taktikama i operativnim politikama. Ovu sam zadnju rečenicu napisao da ostane zapamćena – zbog Vas i mene dragi čitatelju.